

دوره جمع‌بندی دوپینگ

جمعه

۱۴۰۴/۰۱/۱۵

دفترچه پاسخ

بانک سوالات کنکور:

گسسته: فصل ۲

هندسه: فصل ۱ دوازدهم

دوپینگ ماز

گروه آزمایشی علوم ریاضی و فنی
ریاضیات

درس	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	زمان پیشنهادی
ریاضیات	۳۰	۱	۳۰	۵۳ دقیقه

گسسته و هندسه	آمار و احتمال + هندسه	آمار و احتمال + هندسه	گسسته و هندسه	-	گسسته و هندسه
هفته اول	هفته دوم	هفته سوم	هفته چهارم	هفته پنجم	هفته ششم

۵۵ روز جمع‌بندی تا کنکور اردیبهشت

حق چاپ و تکثیر سوالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می‌باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می‌شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هر گونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سوالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

سوالات کنکور: فصل ۲ گسسته

۱- یک گراف ساده ۶ رأسی ۴-منتظم، دارای چند دور با طول ۴ است؟

۱۵ (۴)

۱۲ (۳)

۱۰ (۲)

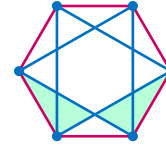
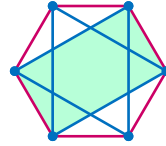
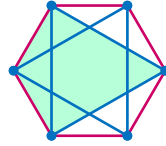
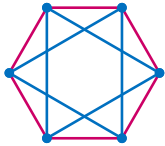
۹ (۱)

(متوسط - مفهومی - ۱۴۰۲) (کنکور داخل ۹۸)

پاسخ: گزینه ۴

روش اول:

گراف ۶ رأسی ۴-منتظم به صورت مقابل است که دورهای به طول ۴ در آن عبارتند از:

= ۱۵

۶ تا

۳ تا

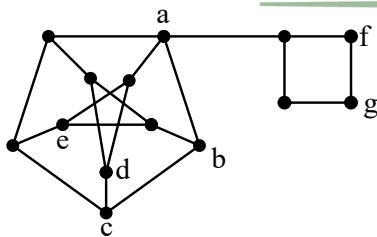
۶ تا

روش دوم:

با توجه به گرافهای فوق می توان فهمید هر ۴ رأس که از ۶ رأس گراف انتخاب می کنیم یک دور به طول ۴ را تشکیل می دهد. لذا تعداد کل دورهای به طول ۴ در این گراف برابر است با:

$$\binom{6}{4} = \binom{6}{2} = \frac{6 \times 5}{2} = 15$$

گروه آموزشی ماز

۲- کدام مجموعه برای گراف روبه رو، یک مجموعه احاطه گر مینیمال است؟

{a, c, e, g} (۱)

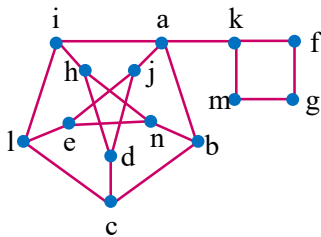
{a, d, e, g} (۲)

{a, b, d, e} (۳)

{a, d, e, f} (۴)

(متوسط - مفهومی - ۱۴۰۲) (کنکور داخل ۹۸)

پاسخ: گزینه ۲

رأسها را نام گذاری کرده و به بررسی گزینه ها می پردازیم:

۱ مجموعه احاطه گر مینیمال نیست چرا که رأس h احاطه نمی شود.

۲ مجموعه احاطه گر مینیمم است که مینیمال نیز به حساب می آید.

۳ مجموعه احاطه گر مینیمال نیست چرا که رؤس f, g و m احاطه نمی شوند.

۴ مجموعه احاطه گر مینیمال نیست چرا که رأس m احاطه نمی شود.

گروه آموزشی ماز

۳- در یک گراف با درجه رأس های ۱, ۲, ۳, ۴, ۵، تعداد دورها با طول ۳، کدام است؟

۶ (۴)

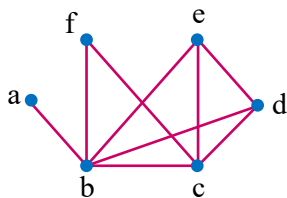
۵ (۳)

۴ (۲)

۳ (۱)

(متوسط - مفهومی - ۱۴۰۲) (کنکور خارج ۹۸)

پاسخ: گزینه ۳

دورها به طول ۳:

- bfc b
- bec b
- bed b
- bdc b
- ced c

گروه آموزشی ماز

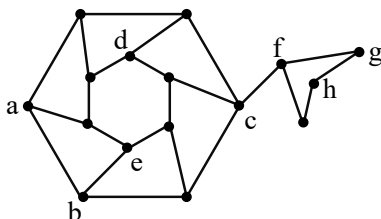
۴- کدام مجموعه، برای گراف روبه رو، یک مجموعه احاطه گر مینیمال است؟

{a, b, c, d, h} (۱)

{b, c, e, d, g} (۲)

{a, c, e, d, h} (۳)

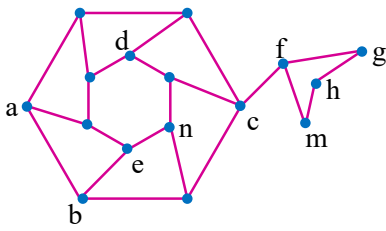
{a, c, e, d, g} (۴)

(متوسط - مفهومی - ۱۲۰۲) (کنکور خارج ۹۸)

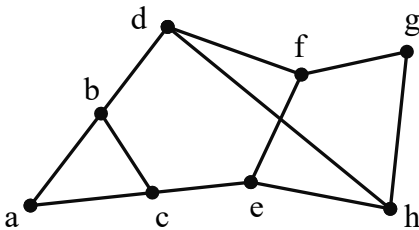
پاسخ: گزینه ۳

مجموعه موجود در گزینه «۱» احاطه‌گر نیست چون رأس n را احاطه نمی‌کند. مجموعه‌های موجود در گزینه‌های «۲» و «۴» احاطه‌گر نیستند چون هیچ‌کدام از آن‌ها رأس m را احاطه نمی‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۵- در گراف زیر، کدام مجموعه احاطه‌گر مینیمال، نیست؟

- ۱) $\{a, e, g\}$
- ۲) $\{a, f, g\}$
- ۳) $\{b, e, g\}$
- ۴) $\{c, f, h\}$

(متوسط - مفهومی - ۱۲۰۲) (کنکور داخل ۹۹)

پاسخ: گزینه ۱

یک مجموعه احاطه‌گر را که با حذف هر یک از رأس‌های آن دیگر احاطه‌گر نباشد، مجموعه احاطه‌گر مینیمال می‌نامیم. با توجه به گراف داده شده به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:
گزینه «۱»: مجموعه احاطه‌گر نیست. چرا که رأس d احاطه نمی‌شود.

- گزینه «۲»: مجموعه احاطه‌گر مینیمال است. چرا که با حذف a ، رأس a ، b و c احاطه نمی‌شوند. با حذف f ، رأس e و d احاطه نمی‌شوند. با حذف g ، رأس h احاطه نمی‌شود.
- گزینه «۳»: مجموعه احاطه‌گر مینیمال است. چرا که با حذف b ، رأس a ، b و d احاطه نمی‌شود. با حذف e ، رأس e احاطه نمی‌شود. با حذف g ، رأس g احاطه نمی‌شود.
- گزینه «۴»: مجموعه احاطه‌گر مینیمال است. چرا که با حذف c ، رأس a ، b و c احاطه نمی‌شود. با حذف f ، رأس f احاطه نمی‌شود. با حذف h ، رأس h احاطه نمی‌شود.

گروه آموزشی ماز

۶- در یک گراف ۵ رأسی K - منتظم با بیشترین مقدار ممکن K ، تعداد دورها با طول ۴، کدام است؟

۱۵ (۴)

۱۲ (۳)

۱۰ (۲)

۸ (۱)

(آسان - محاسباتی - ۱۲۰۲) (کنکور خارج ۹۹)

پاسخ: گزینه ۴

$$\binom{p}{n} \times \frac{(n-1)!}{2} \quad (p \geq 3)$$

تعداد دورهای به طول n در گراف کامل K_p :

گراف ۵ رأسی K - منتظم با بیشترین مقدار K ، همان گراف کامل ۴ - منتظم از مرتبه ۵ است. حال تعداد دورها به طول ۴ در گراف K_5 برابر است با:

$$\left\{ \begin{array}{l} n=4 \\ p=5 \end{array} \right. \Rightarrow \binom{p}{n} \frac{(n-1)!}{2} = \binom{5}{4} \times \frac{(4-1)!}{2} = 5 \times \frac{3!}{2} = 5 \times 3 = 15$$

گروه آموزشی ماز

۷- فرض کنید $\log_{\frac{\Delta}{2}}(3x-2) = 1$ ، مقدار x ، کدام است؟

$\frac{7}{3}$ (۴)

۴ (۳)

$\frac{17}{3}$ (۲)

۹ (۱)

(دشوار - محاسباتی - ترکیبی - ۱۱۰۳) (کنکور داخل ۱۴۰۰)

پاسخ: گزینه ۳

نکته:

- اگر $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ باشد، دترمینان ماتریس A را با $|A|$ نمایش داده و داریم:

$$|A| = \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$$

- اگر لگاریتمها با معنی باشند، داریم:

• $\log_c^a + \log_c^b = \log_c^{ab}$

• $\log_c^a - \log_c^b = \log_c^{\frac{a}{b}}$

• $\log_b^a = \frac{1}{\log_a^b}$

با توجه به نکته گفته شده داریم:

$$A = \begin{vmatrix} \log 5 & \log 2 \\ \log 2 & \log 5 \end{vmatrix} = (\log 5)^2 - (\log 2)^2 = (\log 5 - \log 2)(\log 5 + \log 2)$$

حال به کمک دو رابطه $\log_c^a + \log_c^b = \log_c^{ab}$ و $\log_c^a - \log_c^b = \log_c^{\frac{a}{b}}$ داریم:

$$A = (\log \frac{5}{2})(\log 10) = \log \frac{5}{2}$$

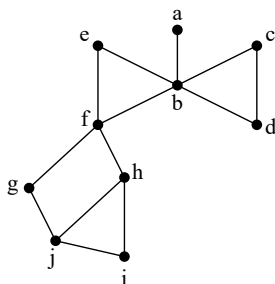
حال معادله داده شده را به صورت مقابل بازنویسی می کنیم:

$$\underbrace{\begin{vmatrix} \log 5 & \log 2 \\ \log 2 & \log 5 \end{vmatrix}}_A \log_{\frac{\Delta}{2}}^{(3x-2)} = 1 \Rightarrow \log_{\frac{\Delta}{2}}^{(3x-2)} \times \log_{\frac{\Delta}{2}}^{(3x-2)} = 1 \Rightarrow \log_{\frac{\Delta}{2}}^{(3x-2)} = \frac{1}{\log_{\frac{\Delta}{2}}^{(3x-2)}}$$

از طرفی مطابق رابطه $\log_b^a = \frac{1}{\log_a^b}$ داریم: (توجه: مبنای $\log \frac{5}{2}$ ، ۱۰ می باشد).

$$\log_{\frac{\Delta}{2}}^{(3x-2)} = \log_{\frac{\Delta}{2}}^{10} \Rightarrow 3x - 2 = 10 \Rightarrow 3x = 12 \Rightarrow x = 4$$

گروه آموزشی ماز

۸- در گراف زیر، مجموعه احاطه گر مینیمال، کدام است؟

{b, h} (۱)

{b, g, i} (۲)

{a, e, h} (۳)

{a, e, f, j} (۴)

(متوسط - نموداری - ۱۲۰۲) (کنکور داخل ۱۴۰۰)

پاسخ: گزینه ۲

مجموعه موجود در گزینه ۲، یک مجموعه احاطه گر مینیمال است. چون اولاً رئوس b, g و i، تمام رئوس گراف را احاطه می کنند. همچنین با حذف رأس b ← رئوس a, b, c, d, e احاطه نمی شود.

با حذف رأس g ← رأس g احاطه نمی شود.

با حذف رأس i ← رئوس h و i احاطه نمی شود.

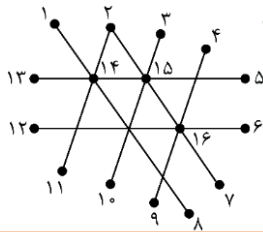
بررسی سایر گزینه ها:

۱ مجموعه {b, h} احاطه گر مینیمال نیست، چون قادر به احاطه رأس g نیست.

۳ مجموعه {a, e, h} احاطه گر مینیمال نیست، چون قادر به احاطه رؤس c، d و g نیست.

۴ مجموعه {a, e, f, j} احاطه گر مینیمال نیست، چون قادر به احاطه رؤس c و d نیست.

گروه آموزشی ماز

۹- برای گراف زیر، عدد احاطه گری مینیمال کدام است؟

- ۲ (۱)
- ۳ (۲)
- ۴ (۳)
- ۵ (۴)

(متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۲) (کنکور خارج ۱۴۰۰)

پاسخ: گزینه ۲

اگر G یک گراف n رأسی و بزرگترین درجه آن Δ باشد:

$$\gamma(G) \geq \left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil$$

عدد احاطه گری

این گراف ۱۶ رأس دارد ($n = 16$) و بزرگترین درجه رؤس آن برابر $\Delta = 6$ است (برای رأس‌های ۱۴ و ۱۵ و ۱۶، بنابراین:

$$\gamma(G) \geq \left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil \Rightarrow \gamma(G) \geq \left\lceil \frac{16}{6+1} \right\rceil \Rightarrow \gamma(G) \geq 3$$

این به این معنی است که با کمتر از ۳ رأس نمی‌توان همه رأس‌ها را احاطه کرد. حال اگر رؤس ۱۴، ۱۵ و ۱۶ را انتخاب کنیم متوجه خواهیم شد که همه رأس‌های گراف احاطه می‌شوند. پس $\gamma(G) = 3$ است.

گروه آموزشی ماز

۱۰- در گراف G ، مجموعه همسایگی باز هر رأس دارای ۲ عضو است. اگر $q(\bar{G}) = 3q(G)$ باشد، مقدار $p(G)$ کدام است؟

- ۵ (۱)
- ۶ (۲)
- ۸ (۳)
- ۹ (۴)

(متوسط - مفهومی - ۱۲۰۲) (کنکور خارج ۱۴۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

گراف G ، $2-p$ منتظم است. در نتیجه گراف $\bar{G}$ ، $(p-3)$ منتظم است:

$$q(\bar{G}) = 3q(G) \Rightarrow \frac{p(p-3)}{2} = 3 \times \frac{2p}{2}$$

$$\Rightarrow p-3=6 \Rightarrow p=9$$

گروه آموزشی ماز

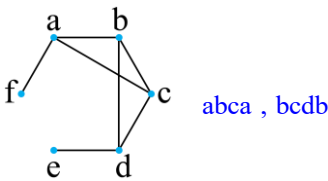
۱۱- در گراف با درجه رأس‌های ۱، ۱، ۳، ۳، ۳، ۳ دو رأس با کمترین درجه، غیرمجاورند. تعداد دورها به طول ۳ کدام است؟

- ۱ (۱)
- ۲ (۲)
- ۳ (۳)
- ۴ (۴)

(متوسط - مفهومی - ۱۲۰۲) (کنکور خارج ۱۴۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

گراف مورد نظر به شکل مقابل است، بنابراین دو دور به طول سه دارد.

گروه آموزشی ماز

۱۲- در گراف G ، $\Delta(G) + \delta(G) = 12$ ، $\Delta(\bar{G}) - \delta(\bar{G}) = 2$ و G با حداقل تعداد رأس رسم شده است. اگر $\bar{G}$ همبند باشد، کمترین تعداد یال‌های آن کدام است؟

- ۲ (۱)
- ۴ (۲)
- ۶ (۳)
- ۸ (۴)

(متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۲) (کنکور خارج ۱۴۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

نکته

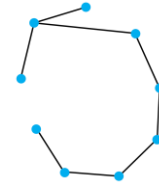
حداقل تعداد یال برای همبندی گراف G از مرتبه p ، برابر $q_{\min} = p-1$ است.

دقت کنید که چون $\Delta(G) = 7$ است، پس $p \geq 8$ ، ولی به ازای $p = 8$ و $\Delta(G) = 7$ ، گراف G ناهمبند می‌شود که مخالف فرض است، پس $p = 9$ انتخاب می‌شود.

$$\left. \begin{aligned} \Delta(G) + \delta(G) &= 12 \\ (p-1 - \delta(G)) - (p-1 - \Delta(G)) &= 2 \\ \Delta(G) - \delta(G) &= 2 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \begin{cases} \Delta(G) = 7 \\ \delta(G) = 5 \end{cases} \xrightarrow{\bar{G}} \min(p-1) = \min(q(\bar{G})) = 8$$

$$\left. \begin{aligned} \Delta(\bar{G}) &= 3 \\ \delta(\bar{G}) &= 1 \end{aligned} \right\} \xrightarrow{\bar{G}}$$

سؤالات کنکور: فصل ۱ هندسه

۱۳- اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 4 & 3 \end{bmatrix}$ ، از رابطه ماتریسی $AX = A - 2I$ ، ماتریس X ، کدام است؟

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 4 & -1 \end{bmatrix} \quad (۴)$$

$$\begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 4 & 2 \end{bmatrix} \quad (۳)$$

$$\begin{bmatrix} -2 & 1 \\ 4 & -1 \end{bmatrix} \quad (۲)$$

$$\begin{bmatrix} -2 & 2 \\ 3 & -1 \end{bmatrix} \quad (۱)$$

(متوسط - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور داخل ۹۸)

پاسخ: گزینه ۲

ابتدا طرفین رابطه $AX = A - 2I$ را از سمت چپ در A^{-1} ضرب می‌کنیم:

$$AX = A - 2I \xrightarrow{A^{-1} \cdot} A^{-1}AX = A^{-1}(A - 2I) \Rightarrow X = I - 2A^{-1}$$

حال A^{-1} را بدست می‌آوریم:

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 4 & 3 \end{bmatrix} \Rightarrow A^{-1} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 3 & -1 \\ -4 & 2 \end{bmatrix}$$

حال حاصل خواسته شده برابر است با:

$$X = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} - 2 \left(\frac{1}{2} \begin{bmatrix} 3 & -1 \\ -4 & 2 \end{bmatrix} \right) = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 3 & -1 \\ -4 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -2 & 1 \\ 4 & -1 \end{bmatrix}$$

گروه آموزشی ماز

۱۴- اگر A ماتریس 3×3 باشد و $|A| = 4$ ، آنگاه دترمینان ماتریس $|A| \cdot A$ ، کدام است؟

$$۲۵۶ \quad (۴)$$

$$۱۲۸ \quad (۳)$$

$$۹۶ \quad (۲)$$

$$۶۴ \quad (۱)$$

(آسان - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور داخل ۹۸)

پاسخ: گزینه ۴

اگر A و B دو ماتریس مربعی $n \times n$ باشند:

$$\bullet |AB| = |A||B|$$

$$\bullet |kA| = k^n |A|$$

$$\bullet |A^n| = |A|^n$$

چون A ماتریسی 3×3 است داریم:

$$||A|A| = |A||A|^3 = 4 \times 4^3 = 4 \times 64 = ۲۵۶$$

گروه آموزشی ماز

۱۵- به ازای کدام مقدار x و y ماتریس $\begin{bmatrix} 2 & -2 \\ 1 & 0 \\ y & 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} x & -1 & 4 \\ 2 & 3 & 1 \end{bmatrix}$ یک ماتریس قطری است؟

$$x = 2, y = -7 \quad (۲)$$

$$x = 1, y = -7 \quad (۱)$$

$$x = 1, y = -5 \quad (۴)$$

$$x = 2, y = -5 \quad (۳)$$

(آسان - مفهومی - ۱۲۰۱) (کنکور خارج ۹۸)

پاسخ: گزینه ۲

در ماتریس قطری، درایه‌های بیرون قطر اصلی صفر است:

$$\begin{bmatrix} x & -1 & 4 \\ 2 & 3 & 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 2 & -2 \\ 1 & 0 \\ y & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \dots & -2x+4 & \dots \\ y+7 & \dots & \dots \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} -2x+4=0 \Rightarrow x=2 \\ y+7=0 \Rightarrow y=-7 \end{cases}$$

گروه آموزشی ماز

۱۶- اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & -2 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 3 \end{bmatrix}$ ، از رابطه $AX=B$ ، ماتریس X ، کدام است؟

(۴) $\begin{bmatrix} -1 & -12 \\ 1 & 8 \end{bmatrix}$

(۳) $\begin{bmatrix} 1 & 13 \\ -1 & -6 \end{bmatrix}$

(۲) $\begin{bmatrix} 2 & 11 \\ 1 & -6 \end{bmatrix}$

(۱) $\begin{bmatrix} 2 & 13 \\ -1 & -8 \end{bmatrix}$

(آسان - مفهومی / محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور خارج ۹۸)

پاسخ: گزینه ۱

اگر $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ ماتریسی وارون پذیر باشد ($|A| \neq 0$) آن گاه:

$$A^{-1} = \frac{1}{ad-bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

ابتدا دو طرف $AX=B$ را از طرف چپ در A^{-1} ضرب می کنیم:

$$AX=B \Rightarrow A^{-1}AX=A^{-1} \times B \Rightarrow X=A^{-1} \times B \xrightarrow{|A|=-1} X = \underbrace{\begin{bmatrix} -1 & -2 & -3 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}}_{A^{-1}} \times \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 3 \end{bmatrix} \Rightarrow X = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & -2 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 13 \\ -1 & -8 \end{bmatrix}$$

گروه آموزشی ماز

۱۷- اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 5 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix}$ باشد، درایه های سطر اول ماتریس A^3 ، کدام است؟

(۴) $[30 \ 6 \ 86]$

(۳) $[24 \ 8 \ 86]$

(۲) $[30 \ 6 \ 78]$

(۱) $[30 \ 6 \ 64]$

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور داخل ۹۹)

پاسخ: گزینه ۴

ابتدا ماتریس A^2 را تشکیل می دهیم: (توجه شود که برای داشتن سطر اول ماتریس A^3 ، داشتن سطر اول ماتریس A^2 کفایت می کند).

$$A^2 = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 5 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & 1 & 5 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 6 & 2 & 24 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix}$$

$$A^3 = \begin{bmatrix} 6 & 2 & 24 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & 1 & 5 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 30 & 6 & 86 \\ -3 & 0 & 4 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix}$$

گروه آموزشی ماز

۱۸- جواب های معادله $\begin{vmatrix} -4 & 1 & 1 \\ 1 & 2-x & 1 \\ 3 & 2 & 3-x \end{vmatrix} = 0$ ، کدام است؟

(۴) ۲ و ۵

(۳) ۱ و ۵

(۲) ۱ و ۴

(۱) ۱ و -۴

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور داخل ۹۹)

پاسخ: گزینه ۳

روش بسط در محاسبه دترمینان ماتریس

محاسبه دترمینان ماتریس 3×3 ، با بسط حول سطر اول:

$$A = \begin{bmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = a \begin{vmatrix} e & f \\ h & i \end{vmatrix} - b \begin{vmatrix} d & f \\ g & i \end{vmatrix} + c \begin{vmatrix} d & e \\ g & h \end{vmatrix}$$

توجه!

برای محاسبه دترمینان ماتریس 3×3 به این روش، می توانیم حول هر سطر یا ستون دلخواه، بسط را انجام دهیم.

دترمینان را با بسط حول سطر اول محاسبه می کنیم:

$$\begin{vmatrix} -4 & 1 & 1 \\ 1 & 2-x & 1 \\ 3 & 2 & 3-x \end{vmatrix} = (-4) \begin{vmatrix} 2-x & 1 \\ 2 & 3-x \end{vmatrix} - (1) \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 3 & 3-x \end{vmatrix} + (1) \begin{vmatrix} 1 & 2-x \\ 3 & 2 \end{vmatrix} = 0$$

$$\Rightarrow (-4)((2-x)(3-x) - 2) - ((3-x) - 3) + (2 - (3)(2-x)) = -4(x^2 - 5x + 4) - (-x) + (3x - 4) = 0$$

$$= -4x^2 + 20x - 16 + x + 3x - 4 = 0 \Rightarrow -4x^2 + 24x - 20 = 0 \Rightarrow x^2 - 6x + 5 = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=1 \\ x=5 \end{cases}$$

گروه آموزشی ماز

۱۹- اگر $A = \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix}$ باشد، درایه های سطر اول ماتریس A^4 ، کدام است؟

(۱) $[0 \ 1 \ 0]$ (۲) $[1 \ 0 \ 0]$ (۳) $[0 \ 0 \ 1]$ (۴) $[1 \ 0 \ 1]$

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور خارج ۹۹)

پاسخ: گزینه ۲

$$A^2 = \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & -4 & 4 \\ 0 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & -3 \end{bmatrix}$$

$$A^4 = \begin{bmatrix} 3 & -4 & 4 \\ 0 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & -3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 & -4 & 4 \\ 0 & -1 & 0 \\ -2 & 2 & -3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

ماتریس A^2 را تشکیل می دهیم:

حال ماتریس A^4 :

توجه:

برای رسیدن به درایه های سطر اول ماتریس A^4 ، فقط کافی است که سطر اول A^2 را در ماتریس A^2 ضرب کنیم.

گروه آموزشی ماز

۲۰- جواب های معادله $\begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -2 & 4 & x+5 \\ x-1 & 6 & -1 \end{vmatrix} = 0$ ، کدام است؟

(۱) $4, -9$ (۲) $3, -8$ (۳) $-4, 9$ (۴) $-3, 8$

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور خارج ۹۹)

پاسخ: گزینه ۳

محاسبه دترمینان ماتریس 3×3 ، با بسط حول سطر اول:

$$A = \begin{bmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = a \begin{vmatrix} e & f \\ h & i \end{vmatrix} - b \begin{vmatrix} d & f \\ g & i \end{vmatrix} + c \begin{vmatrix} d & e \\ g & h \end{vmatrix}$$

توجه:

برای محاسبه دترمینان ماتریس 3×3 به این روش، می توانیم حول هر سطر یا ستون دلخواه، بسط را انجام دهیم.

دترمینان را با بسط حول سطر اول محاسبه کنیم:

$$\begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -2 & 4 & x+5 \\ x-1 & 6 & -1 \end{vmatrix} = 0 \Rightarrow (1) \begin{vmatrix} 4 & x+5 \\ 6 & -1 \end{vmatrix} - (2) \begin{vmatrix} -2 & x+5 \\ x-1 & -1 \end{vmatrix} + (3) \begin{vmatrix} -2 & 4 \\ x-1 & 6 \end{vmatrix} = 0$$

$$\Rightarrow (-4 - 6x - 30) - 2(2 - x^2 - 4x + 5) + 3(-12 - 4x + 4) = 0$$

$$\Rightarrow -4 - 6x - 30 - 4 + 2x^2 + 8x - 10 - 36 - 12x + 12 = 0 \Rightarrow 2x^2 - 10x - 72 = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - 5x - 36 = 0 \Rightarrow (x+4)(x-9) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -4 \\ x = 9 \end{cases}$$

۲۱- فرض کنید $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \\ 6 & 9 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 & -1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \end{bmatrix}$ مجموع درایه‌های سطر سوم ماتریس A، کدام است؟

(۱) ۳   (۲) ۵   (۳) ۱۲   (۴) ۱۳

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور داخل ۱۴۰۰)

پاسخ: گزینه ۱

روش اول:

ابتدا دو ماتریس اول را در هم ضرب می‌کنیم:

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \\ 6 & 9 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 13 & 17 & 7 \\ 3 & 2 & 5 \\ 3 & 7 & -2 \end{bmatrix}$$

$$A = \begin{bmatrix} 13 & 17 & 7 \\ 3 & 2 & 5 \\ 3 & 7 & -2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 & -1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 & 1 & -5 \\ 3 & 2 & 5 \\ 3 & 7 & -2 \end{bmatrix}$$

$7 + 1 - 5 = 3$

بنابراین مجموع درایه‌های سطر سوم ماتریس A برابر است با:

روش دوم:

فرض کنید $A = BCD$ باشد. در این صورت داریم:

$$BC \text{ سوم} = B \text{ سوم} \times C = \begin{bmatrix} 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \\ 6 & 9 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 & -1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 7 & -2 \\ 3 & 2 & 5 \\ 3 & 7 & -2 \end{bmatrix}$$

$$A \text{ سوم} = BC \text{ سوم} \times D = \begin{bmatrix} 3 & 7 & -2 \\ 3 & 2 & 5 \\ 3 & 7 & -2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 & -1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 & 1 & -5 \\ 3 & 2 & 5 \\ 3 & 7 & -2 \end{bmatrix}$$

بنابراین مجموع درایه‌های سطر سوم ماتریس A برابر است با: $7 + 1 - 5 = 3$

گروه آموزشی ماز

۲۲- اگر ماتریس ناصفر $b = \begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \end{bmatrix}$ چنان باشد که $\begin{bmatrix} 5 & -2 \\ 4 & a \end{bmatrix} \begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4b_1 \\ 4b_2 \end{bmatrix}$ ، آنگاه مقدار a کدام است؟

(۱) -۴   (۲) صفر   (۳) ۴   (۴) ۱۲

(آسان - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور خارج ۱۴۰۰)

پاسخ: گزینه ۱

$$\begin{bmatrix} 5 & -2 \\ 4 & a \end{bmatrix} \begin{bmatrix} b_1 \\ b_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4b_1 \\ 4b_2 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{bmatrix} 5b_1 - 2b_2 \\ 4b_1 + ab_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4b_1 \\ 4b_2 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} 5b_1 - 2b_2 = 4b_1 \Rightarrow b_1 = 2b_2 \\ 4b_1 + ab_2 = 4b_2 \end{cases}$$

حال در رابطه $4b_1 + ab_2 = 4b_2$ ، به جای b_1 ، $2b_2$ قرار می‌دهیم:

$$4(2b_2) + ab_2 = 4b_2 \Rightarrow 8b_2 + ab_2 = 4b_2 \Rightarrow (8+a)b_2 = 4b_2 \Rightarrow 8+a = 4 \Rightarrow a = -4$$

گروه آموزشی ماز

۲۳- فرض کنید $A = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \\ 6 & 9 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$ مجموع عناصر روی قطر اصلی ماتریس A، کدام است؟

(۱) ۱۲   (۲) ۱۷   (۳) ۱۹   (۴) ۲۱

(متوسط - محاسباتی - ۱۲۰۱) (کنکور خارج ۱۴۰۰)

پاسخ: گزینه ۴

ابتدا دو ماتریس اول را در هم ضرب کرده و سپس حاصل آن را در ماتریس سوم ضرب می‌کنیم:

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \\ 6 & 9 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 6 & 9 & 3 \\ 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \end{bmatrix} \Rightarrow A = \begin{bmatrix} 6 & 9 & 3 \\ 7 & 8 & 4 \\ 3 & 2 & 5 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 9 & 8 & 3 \\ 7 & 8 & 4 \\ 5 & 2 & 3 \end{bmatrix}$$

در نتیجه: مجموع عناصر روی قطر اصلی ماتریس A برابر ۲۱ است و گزینه ۴ صحیح است.

گروه آموزشی ماز

۲۴- اگر $A = \begin{bmatrix} x & -1 & -x \\ 0 & 0 & 4 \\ y & z & z \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 2z & \frac{1}{2} & 2 \\ 2z & 0 & -4y \\ 0 & \frac{1}{2} & 0 \end{bmatrix}$ و ماتریس AB به ازای $y \in \mathbb{Z}$ ماتریس اسکالر باشد، مقدار xy کدام است؟

۲ (۴)

۱ (۳)

-۲ (۲)

-۱ (۱)

(متوسط - محاسباتی - ۱۴۰۱) (کنکور داخل ۱۴۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

$$AB = \begin{bmatrix} 2xz - 2z & 0 & 2x + 4y \\ 0 & 2 & 0 \\ 2yz + 2z^2 & \frac{y}{2} + \frac{z}{2} & 2y - 4yz \end{bmatrix}$$

درایه‌های قطر اصلی باید همگی ۲ باشند و درایه‌های خارج قطر اصلی صفر

$$\frac{y}{2} + \frac{z}{2} = 0 \rightarrow y = -z \xrightarrow{2y - 4yz = 2} 2y^2 + y - 1 = 0 \rightarrow \begin{cases} y = -1 & \checkmark \\ y = \frac{1}{2} & \times \end{cases}$$

$$\xrightarrow{2x + 4y = 0} x = 2 \Rightarrow xy = -2$$

گروه آموزشی ماز

۲۵- اگر $A = \begin{bmatrix} 1 & -1 & -3 \\ 4 & 1 & 2 \\ 2 & 1 & 3 \end{bmatrix}$ و ماتریس X در رابطه ماتریسی $X = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -2 & 1 \end{bmatrix}$ صدق کند، کوچک‌ترین درایه قطر اصلی ماتریس X کدام است؟

۸ (۴)

۶ (۳)

-۳ (۲)

-۱۵ (۱)

(متوسط - محاسباتی - ۱۴۰۱) (کنکور داخل ۱۴۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

طبق دستور ساروس برای محاسبه دترمینان ماتریس‌های 3×3 داریم:

$$|A| = (3 - 4 - 12) - (-6 + 2 - 12) = 3$$

$$|A| = 3 \rightarrow \begin{bmatrix} 6 & 3 \\ 1 & \frac{2}{3} \end{bmatrix} X = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -2 & 1 \end{bmatrix}$$

$$X = \begin{bmatrix} 6 & 3 \\ 1 & \frac{2}{3} \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{2}{3} & -3 \\ -1 & 6 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 8 & 6 \end{bmatrix}$$

گروه آموزشی ماز

۲۶- ماتریس $A = \begin{bmatrix} -1 & 2 \\ 4 & -3 \end{bmatrix}$ ، I ماتریس همانی و α و β دو عدد حقیقی هستند که $\alpha A + \beta I = A^{-1}$ ، مقدار $\frac{\beta}{\alpha}$ کدام است؟

۲ (۴)

-۲ (۳)

۴ (۲)

-۴ (۱)

(متوسط - محاسباتی - ۱۴۰۱) (کنکور خارج ۱۴۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

$$A = \begin{bmatrix} -1 & 2 \\ 4 & -3 \end{bmatrix} \Rightarrow A^{-1} = \frac{1}{-5} \begin{bmatrix} -3 & -2 \\ -4 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{3}{5} & \frac{2}{5} \\ \frac{4}{5} & \frac{1}{5} \end{bmatrix}$$

$$\alpha A + \beta I = A^{-1} \Rightarrow \begin{bmatrix} -\alpha & 2\alpha \\ 4\alpha & -3\alpha \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \beta & 0 \\ 0 & \beta \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{3}{5} & \frac{2}{5} \\ \frac{4}{5} & \frac{1}{5} \end{bmatrix}$$

$$\Rightarrow \begin{bmatrix} -\alpha + \beta & 2\alpha \\ 2\alpha & -2\alpha + \beta \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 2 \\ 4 & 1 \\ 5 & 5 \end{bmatrix}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2\alpha = \frac{2}{5} \Rightarrow \alpha = \frac{1}{5} \\ -\alpha + \beta = \frac{3}{5} \Rightarrow \frac{-1}{5} + \beta = \frac{3}{5} \Rightarrow \beta = \frac{4}{5} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \frac{\beta}{\alpha} = 4$$

گروه آموزشی ماز

۲۷- اگر $A = \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix}$ باشد، درایه‌های سطر اول ماتریس A^3 کدام است؟

- (۱) $[1 \ -1 \ 0]$ (۲) $[9 \ 12 \ 16]$ (۳) $[1 \ 0 \ -2]$ (۴) $[9 \ 5 \ -7]$

(متوسط - محاسباتی - ۱۴۰۱) (کنکور خارج ۱۴۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

برای محاسبه یک سطر، یک ستون و یا یک درایه خاص از ضرب دو ماتریس به روش زیر عمل می‌کنیم:

- (۱) $B \times \text{سطر } i \text{ ام } A = \text{سطر } i \text{ ام ماتریس } AB$
 (۲) $\text{ستون } j \text{ ام } A \times B = \text{ستون } j \text{ ام ماتریس } AB$
 (۳) $\text{ستون } j \text{ ام } B \times \text{سطر } i \text{ ام } A = \text{درایه سطر } i \text{ و ستون } j \text{ ماتریس } AB$

ابتدا سطر اول ماتریس A^2 و سپس سطر اول ماتریس A^3 را محاسبه می‌کنیم.

$$\text{سطر اول } A^2: A \times \text{سطر اول } A = \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & -4 & 4 \\ \dots & \dots & \dots \end{bmatrix}$$

$$\text{سطر اول } A^3: A^2 \times \text{سطر اول } A = \begin{bmatrix} 3 & -4 & 4 \\ \dots & \dots & \dots \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & -3 & 4 \\ 0 & -1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 0 \\ \dots & \dots & \dots \end{bmatrix}$$

گروه آموزشی ماز

۲۸- اگر $A = \begin{bmatrix} \log_6^2 & \log_6^2 \\ \log_6^2 & \log_6^2 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 6|A| & 2|A| \\ 3|A| & 36|A| \end{bmatrix}$ باشد، مقدار دترمینان B ، کدام است؟

- (۱) $\frac{9}{4}$ (۲) $\frac{15}{4}$ (۳) $\frac{9}{8}$ (۴) $\frac{15}{8}$

(دشواری - محاسباتی - ۱۴۰۱) (کنکور داخل ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

دترمینان ماتریس

- (۱) 1×1
 $A = [a] \Rightarrow |A| = a$
 (۲) 2×2
 $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = ad - bc$
 (۳) 3×3
 $A = \begin{bmatrix} a_1 & a_2 & a_3 \\ b_1 & b_2 & b_3 \\ c_1 & c_2 & c_3 \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = a_1 \begin{vmatrix} b_2 & b_3 \\ c_2 & c_3 \end{vmatrix} - a_2 \begin{vmatrix} b_1 & b_3 \\ c_1 & c_3 \end{vmatrix} + a_3 \begin{vmatrix} b_1 & b_2 \\ c_1 & c_2 \end{vmatrix}$

$$|A| = (\log_6^2)^2 - (\log_6^2)^2 = (\log_6^2 - \log_6^2)(\log_6^2 + \log_6^2)$$

$$= \log_6^{\frac{2}{3}} \times \log_6^{\frac{2}{3}} = \log_6^{\frac{2}{3}} \Rightarrow 6|A| = \frac{2}{3} (*)$$

